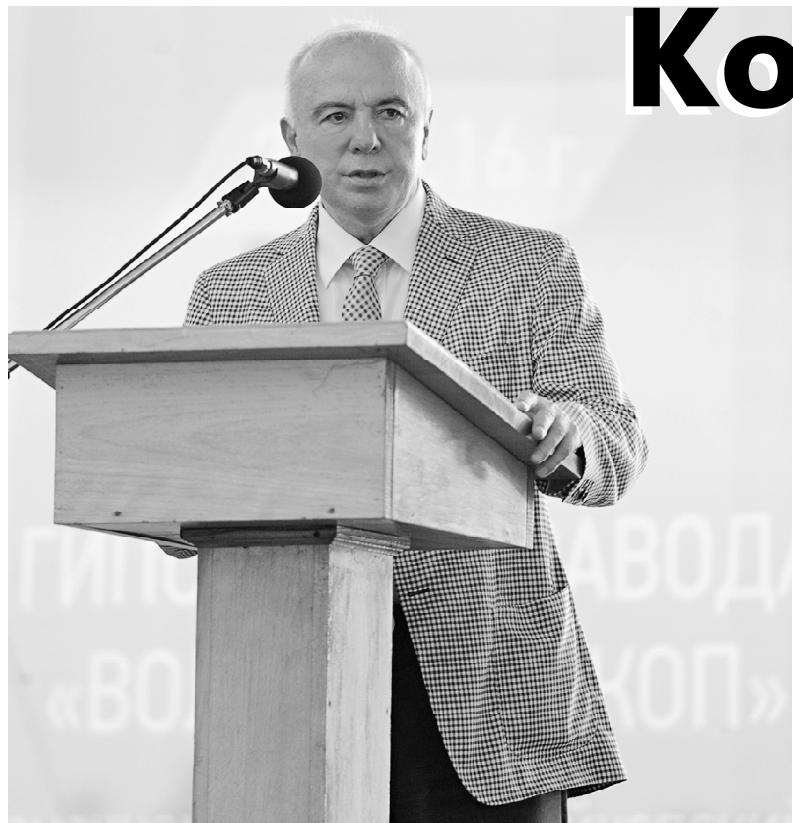


Омпанием ия 8-рэ завод Адыгеим къыщызэуихыгъ



**Гипсым икъыдэгъэкІын фытегъэпсыхъэ-
гъэ заводэу «ВОЛМА-Мыекъуапэ» зыфи-
Іорэр тыгъуасэ мэфэкI шыкIэм тетэү
Мыекъопэ районым ит поселкэу Камен-
номостскэм къышызэIуаҳыгъ.**



Мыш фэгъэхьыгэ зэхажьэм хэлэжьгаагэх Адыгэ Республикаам и Лышхъэу Тхъаклыщи-нэ Асльян, Республике Беларусь и Премьер-министре игуадзэу Анатолий Калининыр, АР-м и Къэралыгто Совет — Хасэм и Тхъаматзу Владимир Нарожнэр, республикэм и Премьер-министрэу Къумпыл Мурат, компаниеу «ВОЛМЭ-м» изэхэцаклохэу Юрий Гончаровырэ Александэр Малашкинырэ, АР-м иминистрэхэм я Кабинет хэтхэр, депутатхэр, хъаклэхэр.

хы, — къылугъ Тхъакъузынэ Аслъян.

Адыгеимрэ Беларусымрэ язэлхыныгъэ агъэлытэн гухэль зэрялэр къыгуагъ нэужым гу- щылэр зыштэгъэ Анатолий Ка- лининим. «ВОЛМЭ-м» зыкын- фэбгъазэмэ, мыш бэшлагъэу Ioф зэрэдашлэрэр къыхигъэшыгъ, цыхъэ, шъхъэклифаэ зыфэшын фэе компанису къыгъэнэфагъ.

— Ильэс 50 фэдиз хүгээрүү
мыц фэдээ продукцие кынэдэ-
зыгъякырэ заводым къалэу
Минскэ игупчэ юф щешэл.
Цыфхэмки, тыквэзьцуухъэрэ
дунаймки зи иягъэ къаклорэп,
щынэгъончъ, дунээ шапхъэхэм
адештэ. Непэ Адыгейим кын-
щызэйахырэри аш фэд, —
къынагъ А. Калининым.

— Продукцииу къыздэдгъээ-
кырэр зыхэтшыкырэ мате-
риалыр Мысъюпэ районым и!,
километр 20 горэкэ мычы-
плем улукымэ, гипс мыжъор-
щыхъой. Ащ къыхэкыкэ мы
проектым бгъуитуми шуагъээ-
кызыэрэтфихыщтым щеч хэ-
льэп. Пытагъэ хэльэу къэсон-
спъэкыщтыр зы — заводым
къыдигъэкырэ продукциер эко-
логием ишапхъэхэм адештэ-
шынэгъончъ, — къыгуагъ Юрий
Гончаровым.



Шъугу къэдгъэкъыжын, Шъа-
чэ щыкъогъэ экономичесэ фо-
румым АР-м и Лышъхэу Тхъа-
күчтнэ Аслъанрэ компанием
ипащхэмрэ щызедашыгъэ зэ-
зэгъыныгъэм къыкъэлтыклоу мы
 заводыр агъэпсыгъ. Аш ишын
2014-рэ ильэсым рагъэжьагъ,
инвестициехэр сомэ миллиар-
диту фэдиз мэхъу. Псэуальэм
квадратнэ метрэ мин 15,4-рэ
иль. Дунэе шапхъэхэм адиг-
штэрэ технологииехэр зэрагъэ-
федхэрэм къыхэкъыкло, тыкъэ-
зыцуухъэрэ дунаим, жъеу къат-
шэрэм зи шой хахъэрэп

АР-м и Лышыхъэ, компанием ипащэхэр кнопкэм төлүнкэхи, мэфэкл шыклем тетэү заводыр кызыгахыгь. Ар зэрээтгэгтээпсихъягъэр республикэм ипащэ ыупльягыгь, ыльэгъутаэм осчшу фишыгь. Заводым иапэрэ продукцие иавтограф тырилгачуулж.

ригъяуцугъ.

Нэүжым мэфэкү зэхахьэм хэлжээгъэ шьольыр зэфэ- шьхафхэм къарыгыгъе жур- налистихэм яялчилгэх пашхэм джемалхар къаратыхынгъэх

Адыгейм иансамблэ цэрын-
юй «Налмэсым», нэмькү твор-
ческэ купхэм къягъэхъазырыгэ
концерт программэм къэрэз-
ульшигъяхэр ягуалан урпывынъах

ТХЬАРКЬОХЬО Адам.
Сурэхэр Н. Гусевам тыри-
хыгъэх.

ЛъЭПКЬ ШЭЖЫР, ЩЫНЭГҮЭР



Нарт пщынальэмэ зэрахэтымкэ, Пщыще иджабгүй бгышхъэ лъагэ, чыжыкэ къэлъягу, аш иунэ фыж, къесэнхшохэр къэтхэу, лъэгүц лъагэ, шыбгъапэм къесэу үтэу, тхъэ щэк (метрэ 30 федиз) икъыхъягу Дэнджыу бжъапэ тетыштыгъэ. (Тхъэ — ижыре шапхъ, блыпкэ джабгүй ще гъэжъягу Иэ сэмегу Іехъомбалэмэ анэсырэм икъыхъягу).

Тишэнэгъэлэжь цэрыю Хэдэггэлээ Аскэр томибл хүрэе и «Нартхэм» ятфенэрэ тхыль чыпальэм ихъугъешлагъэмэ афэгъэхыгъэхэр игъэклотыгъэу дэтых. Ахэм сывзмыджахъе ахэтэп ыки Алэджыпщим икъебар дэгью сывыгъоза, ихаплэ зыпарэкли симыхъэгъягъими, зыдэшыгъэр сшэштыгъэ. Асфальтогоу пэммычъякъэмэ спъэгъуээ, пчынъэрэ сыблэкъигъ.

Хасэхэм язэлуклап

Дэнджыу бжъапэр Адыгэ Чыгужым итарихъ гупчэ шыпкъ. Картын узеллыкэ, Кавказым итемир-къохъаплэ ыгузэгү шыпкъэу зэрэштыр ольэгъу. Нарт пщынальэмэ зэрахэтымкэ, Нартхэм яхсашхъи, Ны Хасэри аш щызэфэсныштыгъэх, Жыуук! Хасэри щызэрэугъоиштыгъэ.

Пщыще иджабгүй нэпкэ лъагэ мыжъо лъэшгэгүй икъеуххэм къащыублагъяу цыиф псэупл. Тхыцэ тешьом археологии саугъетыбэ тет: чылэжъхэр, ыашхъэхэр, къэхэлъэжъхэр, пытэлэжъыр, тхъэлъэлуплэр, нэмыхъхэр. Алэджыпщир зыщипсузштыгъэмэ пэблэгъэ археологии саугъетхэр Адыгейм иижыре тарихъ епхыгъэ шыпкъях.

Алэджыпщим ихапл

Джыдэдэм бгышхъэр жьокулпэ губью хъоо-пщау, шоофынху, икъохъаплэкэ гъэзэгээ лъэныкъом, гүй кондэ ыужуухъэмкэ зэхэкылахъягъэхэу, хъотэшхэр илэх. Пщыще икэй лъэгүанэ темэн уц ыужуухъэр изых, псыхъалыгъон юнтишантлэмэ зэлъакуухъе. Кургъо мэз щыщэу къэнэгъе чыгужомэ псыхъом исэмэгубгүй лъэныкъо зэлъауты.

Дэнджыу бгышхъэр Шытхъэлэ (Белореченскэ) районым къохъаплэмкэ ижуунапкъ. Къокыплемкэ Теуцжэ районым ижуунапкъэ зыщиухъэрэ метрэ 500 федизкэ пчынъ.

Алэджыпщим икъуаджэ икъыблэкэ Шытхъэлэ электростанциэ пэблагъэу ѿйт. Шхъагуашэ къыхащыгъе псыиэрышэм къырычъэгъе псыху бжъапэм ечъеххэрэм аш игенераторхэм юф арагаша ѹкъи. Пщыще хэльэдэжых.

Алэджыпщим иунэ зыдэтыгъэр пытэ-

**Алэджыпщ ихэплагъэр
папцэм къегъэлъагъо.**

ехуу къодий нынэп. Ятфенэрэ томым Алэджыпщим ихэплагъэм урыс къутыр джы къэрсэу зэрэдэтхагъэр шыпкъэ.

Зы урам нахь зимыгъэ къутыржьеу Гливенкэр икъыблэкэ къыпэлус. Къутырим щыщхэм тызиупчым, пытаплэр тиркуумэ ашыгъягу къыталаугъ. Ауар шыпкъем пчынъ. Унальохэр мыш зытэсигъэхэр Кавказ заом ыуж, арьшь, мыш щымыпсузштыгъэхэр чыплем итарихъ къэбар щымыгъуазэхэу тэлтытэ.

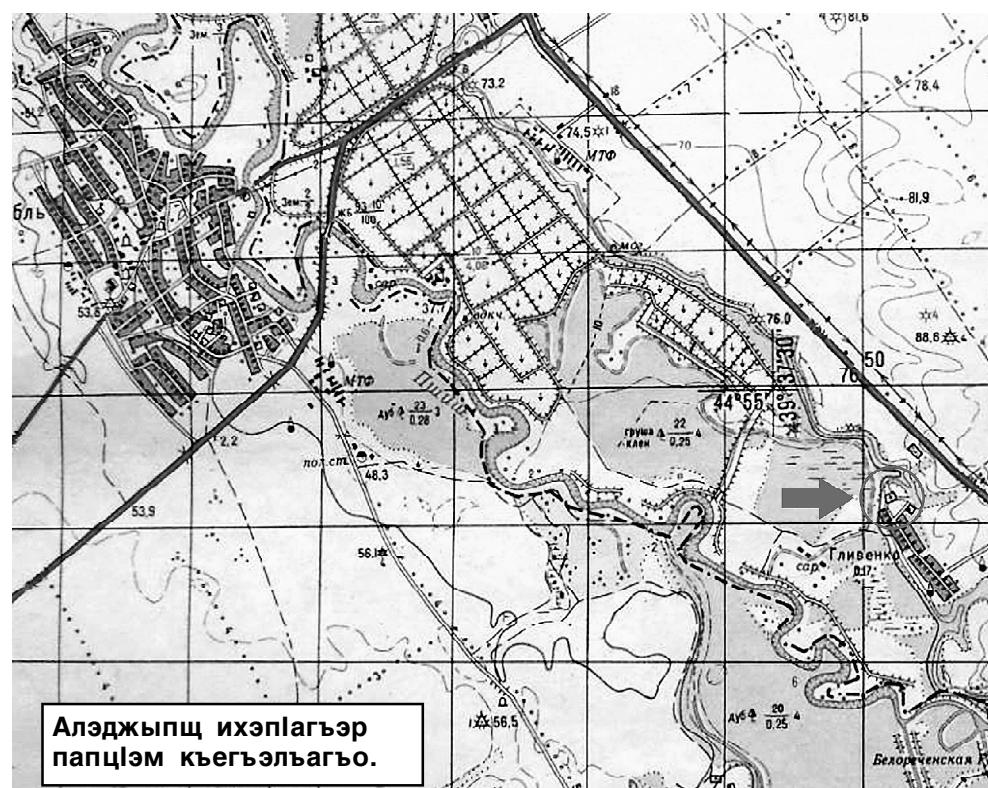
Алэджыпщир зытесигъэ хаплэр къатыбэу зэтхуугъяу, ижыре архео-

логие саугъэт. Хъусенрэ сэрырэ а пытаплэр къэткүхээз артефактхэу, къиччэжукыгъэхэу щитльэгъуугъэхэм къашуухъаты лъэшгэбу пчыагъэр ар зэрэцфыр пысуплагъэр ыки ухумэмплагъэр.

Къошын къутафэхэр зэфэдэкэ яхопхъэу жуягъэх тельгъягъ. Янахыбэр мутгэ лъэхъанэмэ къахеубытэх. Ижыре зэмнхэм ахахъэхэрэ, нахь коуу зэрэчилхэм уеджэндэшыжынэу щытэп. Лъэшгэбу гурытхэм альфедэштыгъэ хъакуу-шыкъухэм якъутафэхэу ахэтлэгъяуагъэр маклэп.

Акуандэ дахэр

Хъишиэм зэрэхэтымкэ, мы чыпальэм хъуягъэ-шлэгъабэ щыхыгъ. Алэджыпщимрэ Бэтинэрэ хасэмэ ятхаметагъэх. Апхуу закъоу Акуандэ-дахэр Нарт эпосым къихэфэрэ пшашьемэ анах дах, пытэлэхъуабэ къыфакштыгъэ, якъэлэпчээ дэхъэгъуу, пынж коу,



уухнэнкэ щынагъоу, ахэм зэхаутыхъэгъягъ.

Пшашьем эпсэлтыхъонху къэлъогъэхэ Шэбатныкъорэ Саусырыкъорэ Алэджыпщим шхъакло зарехым, пышм ичилгэ цыиф къыдамыгъэхэу, нэбгыртлур иууцогъягъ. Саусырыкъо бгышхъэм тэуци, Шэбатныкъо лъэгүанэм иуцогъягъ.

Алэджыпщим зигъэбильзээ, Лъэпш дэжь шефэу къогъягъе, щэмьюхуухэу туу къаригъэши къэлъогъиээ, иш къепки къызыредэзыхым, щэбзашэмэ языэрэз эпикыгъягъ. Къэнагъэмкэ къэй лъапэм щытыгъэ Шэбатныкъо ыукигъягъ.

Джыдэдэм пытаплэм идэхъаплэ исэмэгубгүкэ мэз чыгышомэ ачэгъю юшхээ закъо ачэгъ, арынкы хүн Шэбатныкъо икъэ.

Лъэпш икыщ лъачи

Пытэлэжъым щегъэжъягъе Пщыщ икэй уитэу километритлү фэдизкэ узыкокэ, Гъобэкъуае пчыннатлэу нэпкэ джабгъум чырбыц заводыжъеу тетым улокэ. Мы чыплем Лъэпш икыщ щытыгъяу къаолтэжхы. Джырэ Гъобэкъуае пчыннатлэу псырык нэпкыр ары къышыр зыдэштыгъягъ. «Лъэпш икыщ лъачи» алозэ мы чыплем еджэх.

Зэрхъурэмкэ, Алэджыпщир къышуу зыдэлъогъягъэр чыжъягъэп, ау Кургъо мэзэу зыхкыгъягъэр джырэм ельтигъэмэ, лъэшэу зэхэкыхъэгъягъ ыки инигъэ.

Нарт пщынальэмэхэр апэ адигэмэ зэхалъхъягъэх

Ахбазхэм, Темыр Кавказым исльэпкхэм Нарт эпосыр яунаеу, апэ зэхалъхъягъе альтигэ. Ар къагъэшыпкъенэу, ыаубытлэ ашынэу шлэгъох зэрямылээ, зыпатхэ. Нэмыхък лъэпкымэ ялтыгъэмэ, тэ гъэнэфагъеу нарт чыплемэхэр зыдэштыгъэмэ ацэхэмрэ тэшлэх. Типчиштэхэмэ ахэт лъахыкъэм ацэхэр нахыбэрэм ямхъанэмкэ адигэзэ къэлъаклэх. Нарт эпосыр лъэныкъубэкэ тильзэпкэ зэрэхыгъэр тиэлэс дэгүү шыпкъяу къыхыц. Къэбарулатэмэ хъуягъэ-шлэгъэхэр зыщихъуугъэхэ чыплемэхэм гъэнэфагъеу ацэхэр къырауягъягъ, лъыхъуухъэр зычэль ыашхъягъэхэр зыдэштыгъэр къагъэлъэгъуягъеу тэшлэх. Нартхэм япхыгъе археологии саугъетхэр Адыгэ Чыгужым ильэнэкъубэмэ артих.

Ижыкэ адигэмэ чынэлтэшо аубыттыгъе. Джырэ Адыгейм къыгъэгъунарэр, аш илтигъэмэ, мэклэжий. Кавказ заом ыпеклэ Черкесием игъунапкъэхэр Темэн хыгъэхунэнхыкъом къыщегъэжъягъеу Дагыстан, Чечэнэм, Ингушети, Осети, анэситыгъэх, къыблэмкэ Ахбазын еоллэжыгъи.

Зэо мэхъаджэм тильзэпкэ ыуягъягъ, щышибэ ыылъакоди, тышаштэм, тичыгоу аунэнкъыгъэхэм нэмыхък лъэпкхэр къарыгъысхагъэх. Аш ыпкэ къиклэу нартма яхыллэгээ чыплемэ ашышкэр тиреспублике къыгъэгъунэрэ чыгумэ арьмытыжыхэхэу хъуягъэх. Тихъишиэмэ къахэфэрэ саугъетхэр джырэ Краснодар краим итих. Тильзэпкъэ анах мэхъэн шхъаэ зиэу ахэм ахэтхэр Алэджыпщим икъуаджэрэ пытэлэжъымрэ. Мыхэр Адыгейм иижыре тарихъ гупчэ шыпкъях. Тильзэпкъэ мэхъянашко ялэшь, хэушхъяфыкыгъэхеу дэлэнэфэнэр атефэ.

Зеко чыплемэ Адыгейм итарихъ гупчэ хъуягъэ-шлэгъэхэр ахагъяххэмэ, нэмыхък лъэпкхэм гъогоу къэткүхъэр, тишэн-хабзэхэр нахышоу ашлэштых.

ТЭУ Аслын.

Археолог, Адыгэ Республика и Лъэпкъ музей шлэнгъэмкэ илофыши шхъяал, Урысъем ижурналистхэм я Союз хэт. Адыгейм культурэмкэ изаслуженэ иофиши.



Гъэмэфэ зыгъэп-
сэфыгъо лъэхъаныр
ыкъем фэкъуагъ.
Республикэм ис
кълэцьыкъухэм
яуахътэ гъэштэгъонэу
зэрагъэкъоштым Адыгейм
мыхъанэшхо щыратыгъ.

Кълэцьыкъу 1383-мэ

зыщагъэпсэфыгъ

Поселкэу Каменномостскэм дэт лагерэу «Лань» зыфиорэм мыгъе гъэмэфэ зыгъэпсэфыгъом чэзыуиплээрэ юф ышлагъ. Адыгейм ит район зэфэшхъафхэм къарыкыгъе кълэцьыкъу 1383-мэ аш зыщагъэпсэфыгъыки япсауныгъе щагъэптигъ. Ахэм аныбжь ильэси 7-м къыщегъэжъягаа 16-м нэсы. Я 4-рэ зыгъэпсэфыгъо чэзыур шышхъэум и 5-м къыщуублагъаа и 25-м нэс кулагъ. Ахэм аныбжь ильэси 7-м къыщегъэжъягаа 16-м нэсы. Я 4-рэ зыгъэпсэфыгъо чэзыур шышхъэум и 5-м къыщуублагъаа и 25-м нэс кулагъ.

Лагерым игенеральнэ пащч Вероника Кручининам къызэртиуагъэмкэ, ильэс къес кълэцьыкъухэм языгъэпсэфыгъо уахътэ гъэштэгъонэу, шуагъе къытэу зэрэзхашащтым пыльых. Экскурсию нахъябэу уахътэ тиргъэкъуадэ. Мьекуалэ ичыпэ даххэм ашыць мыкъохэу зымафэ къыхэкыгъэп тломи хэукуагъе хууцтэп. Чыпэу зыдащчээрэ пэпчь тарихъаа пыльыр кълэпүхэм къафаатэ. Адигэхэм, къэзэхъхэм щылекъепсэукъеу ялагъэм, шэн-хабзэу ахэлхъхэм ыкъи нэмыкъ къебархэм ащаагъэуаззэх.

— Гъот макъ зиэ ыкъи унэгъо йужъхэм арьс кълэцьыкъухэм языгъэпсэфыгъо уахътэ зэрэкъоштым тилагерь мэхъянэшхо реты, — ело Вероника Кручининам.

Гъэмафэм тилагерь зыщагъэпсэфыгъехэм ашыщэу нэбгырэ 420-м ехъур чыпэ къин ифэгъэ унагъохэм къарыкыгъе кълэцьыкъухэр ары.

Ежь лагерыр зетегъэпсихъа-гъэу щыт, адрэхэм ялтыгъэмэ, тлю гоощигъэ: нахъякъехэм-

ре нахъяжъхэмрэ зыщагъэпсэу-хэрэ чыпэхэмкэ зэтеутыгъ. Аш ишуагъэкъе хал-балыкъхэр лагерым къыщымыхъухэр зэхэштаклохэм алтытэ.

Унэхэу кълэцьыкъухэр зыщагъэпсэуэрэ къабзэу зууухыгъех,

ним, якъералыгъо шу альэгъу-ным, спортым афэгъэхыгъе юфхъабзэхэр, зэнэкъокъухэр зэхэтэшхэ. Лагерым зыщагъэхэ уахътэм къыкъоц кълэпүхэр ящисэтхыпэхэу щылекъепсэ-укъе тэрэзыр ятэгъэлъэгъ.



ящыкъе псэольэ пстэури арьт. Псы фаби чыни къякуалэ.

Пшъешъажъыгу ыкъи шъэ-ожъыеу мыш зыщагъэпсэф-хэрэ зэшхэу, зыпари амьшэу зы таекъу къызэрхэммыкъирэм пащхэм тыщагъэгъозагъ. Лъэныкъо зэфэшхъафхэмкэ зэнэкъокъухэр ренэу афыз-хашхэ.

Программэ гъэнэфагъеу «Дорогами открытый» зыфиорэм даклоу тиофшэн зэхэ-тэшэ, — игущыэ лъэгъэкулэ Вероника Кручининам. — Мэфэ 21-у кълэцьыкъухэр тилагерь зыщагъэхэрэм ятэгъэлъэгъ. Нэ-уужым, ыпекэлэ псэукъеу ялагъэм е тэ едгэлъэгъуугъэ лъэныкъом ашыщэу нахъ пэблагъэр кълэ-цыкъум къыхихын амал иэ мэхъу.

Тигущыэгъу къызэрлиуагъэмкэ, зыгъэпсэфыгъо уахътэм лагерым Адыгэ Лъэпкъ театрэм иофшэхэр къафэкъох, ахэм къэгъэлъэгъон цыкъухэр къагъэхъязыргъэхэм ашогъэш-шэгъонэу кълэцьыкъухэр ял-лыых. Аш нэмыкъеу Адыгэ Лъэпкъ музеим зыгъэпсэфыгъо чэзыу пэпчь ашэх, аш пкыгъо зэфэшхъафэу чиэлхэр къа-рагъэплъхъэх, тарихъаа ап-лыых. Къафаатэ.

**Мыхъо-мышлагъэ е гум-
кыгъо горэ къэмыхъоу
гъэмэфэ мэзищир лаг-
рем щыкъоним пae ныб-
жыкъиэхэм яшынэгъон-
чагъэ анаэ лъэшэу тет.
Камэрэ 16-мэ юф ашэ,
аш нэмыкъеу чэши мафи
къэрэгъулэхэр лутых.**

АР-м медицинэ профилакти-кэмкэ и Гупчэ, УФ-м ошэ-дэмышэ юфхэмкэ и Гъэлоры-шлангэ Адыгейм щыэр, нэмыкъ къулыкъухэм юфышэхэр зы-



гъэпсэфыгъо чэзыу пэпчь «Лань» зыфиорэм лагерым къэ-клох. Джэгукъе шуашэм ильэу кълэцьыкъухэм гущылэгъу афэхъухъ.

Кълэцьыкъухэм яуахътэ зэрэкъоштыр, шуагъеу къытыш-тыр зыэ ильхэр кълэпүхэр ары. Ахэм япшъерылхэр дэгъо зэрагъэцакъэхэрэр па-щэм къыхигъэшхэгъ.

Адыгэ къэралыгъо университетырэм Адыгэ кълэгэгъэдже коллежэу Андирхое Хъусен ыцээ зыхъырэмрэ къарыкыгъе



тутынэм, шъон пытхэм, нэ-мыхъи хэрэ чыфым испауныгъэ зээрар къыфээхъяхэрэм уалэ-чыжъеу, спортыр шу пльээту зыхъукъе, щылекъеу уилэн пльэ-кыштыр мэфэ 21-у тилагерь зыщагъэхэрэм ятэгъэлъэгъ. Нэ-уужым, ыпекэлэ псэукъеу ялагъэм е тэ едгэлъэгъуугъэ лъэныкъом ашыщэу нахъ пэблагъэр кълэ-цыкъум къыхихын амал иэ мэхъу.

Тигущыэгъу къызэрлиуагъэмкэ, зыгъэпсэфыгъо уахътэм лагерым Адыгэ Лъэпкъ театрэм иофшэхэр къафэкъох, ахэм къэгъэлъэгъон цыкъухэр къагъэхъязыргъэхэм ашогъэш-шэгъонэу кълэцьыкъухэр ял-лыых. Аш нэмыкъеу Адыгэ Лъэпкъ музеим зыгъэпсэфыгъо чэзыу пэпчь ашэх, аш пкыгъо зэфэшхъафэу чиэлхэр къа-рагъэплъхъэх, тарихъаа ап-лыых. Къафаатэ.

**Кълэпүу пэпчь планэу зэ-
хигъэуцаугъэм тетэу кълэ-
цьыкъухэм юф адешээ.**

Сабийхэр зэрагъэчэфыштым, яуахътэ гъэштэгъонэу зэра-
гъэкъоштым нэбгырэ пэпчь
пиль. Джэгукъе зэфэш-
хъафхэр, спартакиадэхэр

афызэхашхэх. Ахэм тек-
нигъэ къащицэхъыгъэ-
хэм щытхуу тхылхэр,
шүхъафтынхэр аратых.

— Джыри сыкъэлэцьыкълоу мыш зыщагъэпсэфыгъаа, — къытфелуатэ кълэпүу Александра Зозуля. — Адыгэ къэралыгъо университетым экономикэмкэ ифакультет ия 3-рэ курсыр къэсүхыгъ. Я 3-рэ зыгъэпсэфыгъо ильэс мыш кълэпүу сыкъызыкъорэр. Кълэцьыкъухэм сахэтынэр сиклас. Ахэм гъэштэгъонэу къацуатэрэр бэ. Сэри яшынэгъэхэр къаш-хъэпэхъыщ шэнэгъэхэр яз-гъэгъотынхэм сипиль.

Лагерым практикэ зыщагъы-
гъэ Александра Хлынин ыпэккэ
кълэпүу юф ышэу къыжэкы-
гъэп. Аш къызэриорэмкэ, кълэцьыкъухэм агурамылоным
тэшчныхъэштгээ. Ау псынкэу
лагерым есагь, уахътэ иэ зы-
хъукъе, къэкторэ ильэсми къе-
клон игухэль.

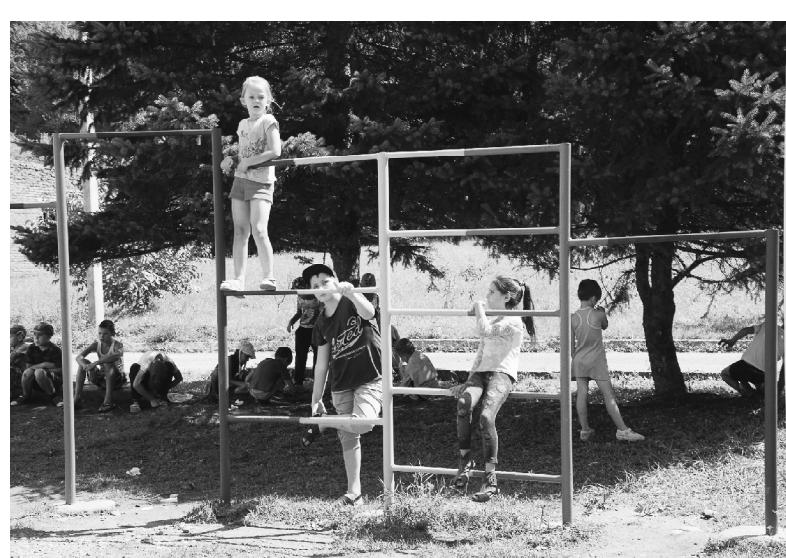
— Апэрэу орэд къеслонуу зыщезгъэжъэгъаар мы лагерыр ары, — къытфелуатэ къуджкуу Шынджые щыщ пшъешшэ ныб-
жыкъиэу Чэсэйбэ Заирэ. — Лагерым мы зыгъэпсэфыгъо чэ-
зыум я 9-у сыкъэкъуаа. Нэ-
мыкъи лагерхэм сыкъоу къы-
хэкыгъ, ау мыр зэкэмэ анахъ
къыспэблэгъ. Юфхъэбээ гъэ-
штэгъонэу зэрахъэхэрэм сигу-
пэу сахэлажъэ. Экскурсию
тыздащхээрэм сурэт къатес-
хыныр сиклас. Нэужум ахэм
сяяллыжы, зэхъокынгъеу
тфэхъуяа гэхээр сэгъеунэфы.

Ильэси 10 зыныбжь Александра Шестаковар апэрэу «Лань» мыгъэ къэкъуаа. Пшъешшэ ныбжыкъиэм къэшьоныр иклас, гимнастикэми чанэу пиль. Амалэу Иэклэлхэр юфхъабзэу лагерым щызэращ-хэрэм къащэгъэлъяа.

— Зэкэмэ анахъаа сугу-
рихъэрээр экскурсиюн эзэ-
рашчэрээр ары, — къытфелуатэ
Виолетта Насуцевам. — Мы
лагерым апэрэу сыкъэкъуаа,
ау ильэсийбэрэ сыщылагъэм
фэдэу пстэуми сагурээ. Къэ-
лэпүу сиэхэр анахъаа сугу-
шыилэ къыщыхэзгъэшхэ сшо-
игъу. Ахэр дэгъоу къытфыщы-
тихъ, сидигъуу іэпилэгъуу къыт-
фэхъу.

Лагерым зыщагъэпсэфы-
гъэхэр зэкэмэ разэхэу ядэжь
ацэлхэжынхэр мыш юф щызы-
шэхэрэм пшъэриль шъхьалэу
зыгъагъуцужыгъ. Гущылэгъу
тызыфхъуяа зэхэрэм къы-
талахъэхэм къаушхыаты лаг-
герым ипашхэм гүхэлэхэу ашы-
гъэхэр къаззрадэхъуугъэхэр

**Нэклубгъор
зыгъэхъазырьгъэр
Гъонэжьыкъо Сэтэнай.**



Сурэтхэр юшынэ Астьан тырихыгъэх.

Непэ къэлэмыр къэсэзгъэштагъэр си-
пхъорэльф цыкIумрэ сэрырэ бэмы-
шIэу тыкъыздикIыжыгъэ гъэпсэ-
фыпIэ-ІэзапIэу «Звездный» зыфиIоу
къалэу Псыфабэ
дэтым епхыгъэ
гукъэкIыжь фа-
бэхэр ары.



Кіләңгішкі мин пчыагъеме япсаунығыз иғәептәнкә һоф-тхъебзабә зыщызәшүахырә, зеккүжүэ зәтөтъепсыхъэгъе ащ фәдә гупчә дахе зыпареки спъегъугъәп сломә, пцы хүнәп. Пышысә горәм тыхыйтам фәдәу тимафәхәр klyagъэ. Анахъезу ар зишшашагъер ильәс 20 хьюгъезу емызәшәу ащ пәщэнитъе дызезыхъэрә, цыифхәр дәгъо зәгурызгъезон зылъекырә адигә қаләу Гыыш Рәмәзан Айдымыр ықвир ары. Пчыхъаллықуае щыпсәурә кіләеғъеджә унағыру шәнгъәмрә цыфыгъемрә осәшхо зыщаратыщтыгъем ар къихъухыагъ. Зеккәми янә-ятәхәр къамыгъе-уқытәжхәу щынныгъәм чыпілә дахе щаубытыгъ. Ау сә непә Рәмәзанә тәкү анах сыйкы-щыцуу сиңойгъу. 1954-рә ильәсүм ар къехъугъ, Пышә шьоллырым ит мәкүмәш институ-тыр къызеухым, Ставрополь-емкә пхъэшхъэ-мышхъэләжъ совхозеу «Кавказым» ильәси 9 щыләжъагъ. Нәүжым ильәни-къо гупсә къыгъәзәжъи, совхозеу «Приреченскэм» агрономеу, етланә ащ ипащә игуадзәү һоф шишшагъ.

Ишләнгүй, иоффшакы кындалытышь, 1984-рэ ильяссым партиим и Төүцөжүе райком рағъяблагъэ, Лениным ыңғэкі щыт колхозым ипартком исекретарэрэ ильеси Зюф ешіэ. Нәүжүм Төүцөжүе районымрэ Адыгэкъалэрә яадминистрации иоффшынымрэ цыфхэр социальнэу ухъумәгъянхэмрекіэ и Гъэлорышланы ипащэу, а администрации дәдәм ипащә игудаэу зюф ешіэ.

1998-рэ ильэсүм къыщыуб-



лагъэу непэ
къызынэсы-
гъэм пэщэнэ-
гъэ зыдызэ-
рихъэрэ ӏеза-
плем итарихъ
къеклэу тыквы-
тегущылэн.
Къалэу
Псыфабэм
1935-рэ иль-
сым колхоз-
никхэм апае
гъэпсэфып!э
унэ щашы-
гъагь. Хэгъэ-
гу зэошхом
иль эхъан
унэр зехаку-
тэлэгь. Но

4 фэдизэр ашт изэтгэүцжыхын үүлж итыгъех. 1949-рэе ильясым ревматизмэ зиlэхэм зыщялазхэрэ Адыгэ клэлэцыкlu санаторие аар ашыжыгыг. Нэбгырэ 35-мэ аар афытегзэпсихъэгъагь, гъатхэрэ ыкли гъемафэрэ нынэп lof зишэштгъээр. Гъаблэмрэ узхэмрэ kloчаджэ ашыгъэ клэлэцыкluхэу ежь-ежырырэу мыклошухэрэр зэлазхэрэм бэу ахэтгъэх. Лъешэу унаа зытетын, узфэгумэкын фэе клэлэцыкluгъэх ахэр. Нэүжым, ильясипш гчагъэ тешлэжыгъэу, лэзапlэм ыцлэкэ ахэм къагъэхыгъэгъэ рэзэнэгъэ тхыльхэм узджэклэ, гур мэувы...

1951-р ильесям кіләләцы-
күхрәр щыңызынхәу унақә ашы,
зәлазәхәрәм япчыагъе 75-м на-
гъясыгъ. Кіләләцыкүх врааххәм
ялъәуыкіе зәпыу фәмыхъоу
ильес псаум къыктоц! мыш-
щяләзәнхәу ашыгъ. Еджапіе зә-
рәхашынхъагъеми мәхъанәшхо-
иагъ, сыда пәомә мәзэ пчыа-
гъэрә зәлазәхәрәм еджэныр
зәпыу имыләу лъагъәкітән
альәкіи хъугъе.

Гээпсэфыгпэм пэшэ зэфэшхъяфхэр илагьэх, хэти фэлльэкынштымкэ ишуагьэ къытгъэктлиагь. Ау дунэе шапхъэхэм адиштэнным пае Рэмэзэнэ ишлэныгын икъулайныгын рихылын, зипэшэ цыфхэр игүусэхэу юфышо зэшүахыг: унэхэр агэцэктэжжыгъэх, чыиг-къэгъягъэхэр бэу агээтысчхаягъэх, джэгуппэхэр, стадион цыкlyр ыкли нэмэйкхэр ашыгъэх. 2002-рэ ильэссым щэү зэтет шхаппэм юф ышэу ригъэжьагь, 2005-рэ ильэссым тфэу зэтет унакэ ашыгъэх. Ашкэ федеральнэ гуп-

чэр Іәпүілгүй къафэхүгъ. Адыгэ Республике Іәзәпі гупчэм зәтеутыгъэу үнищ къыхеубытє: кіләләцікүхэр зычілсіхэр — «Звездочкэр», ныхэмрэ кіләләцікүхэмрэ — «Созвездие» ыкіл нахыжъхэр — «Звезднэр». Джы «Жъогъуищ» зыфиорэ статусыр аш илэ хъугъэ ыкіл зэнэкъокуу зэфэшъхяфхэм чанэу ахэлажъэ. Гүштіл пае, «Курортный Олимп — 2007» зыфиорэм төкөнгөйэр къышыдихи, кубокыр къыфагъешъошагъ. Щытхуутхылъэу, дипломэу бэмыш къыратыгъэр. Конференциеу «Современные технологии восстановительной медицины» зыфиорэм чанэу зэрэхэлэжкагъэм пае Адыгэ Республикаем йофшіэнимрэ цыифхэр социальнэу ухумэгъэнхэмрекэ и Министерствэ и Щытхуутхыль къыфагъешъошагъ. Къалэу Псыфабэ имәфеки-хэм ренэу хъупхъэу зэррахэлажъэрэм пае «Звезднэр» ренэу къахагъэщи. Краснодар краим ит гээпсэфылпэ анах дэгъухэм мыр зэрахалтырэм ишлөгъешхо хэль пащэу Гыыш Рэмэзанэ. Гуетыныгъэ ин хэльэу илъеси-бэ хъугъэу ишшэрыльхэр elonlэнчъэу зэргитъэцакілхэрэм пае Адыгэ Республикаем и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Щытхуутамыгъэу «Хабзэ. Пшъэр Цыфыгъ» зыфиорэр къгэшъошагъ, медалэу «За дающийся вклад в развитие Кубани» Советска Союз

«Кубани», Советске Союзым щэгольгоць и Лыхъужъезу А. И. Покрышкиним ыцІекі щыт медалыр, Адыгэ Республикаем и Къэральгъо Совет — Хасэм и Щитхъу тхыль ыкін нэмикхэр къыфагъэшьошагъэх. Унэгъо дахэ ил, цыифхэм лын-тэнэгъе къыфашы.

Гээпсэфыплем щилэжжэрэ враачхэр зэкі хъупхъех, ялоф хэшыхыкышхо фырял. Хэти узэу илэм ельтигъезу рашлэфыщтыр зэкі фагъэнафа. Нэгүум, кіэтыйхэм, гу-лынтифэхэм, кыи-шьом, нервэхэм, жыыкъеща-плэхэм, күпшхъэзэртыгыплэхэм ыкін нэмикхэм яхыгъе узхэм агъегумакхэрэр ары ахэм

Үзгүрүүлэх уздэлажьэмэ...



ыль. къяуалІэхэрэ. Плэу зэтет
ифа-унэу сабыйхэр зыщычъяхэ-
вы-рэм процедурэхэр къызэраща-
тие-фашыхэрэл лъэшэу Іэрыфэгью-
зым щыт ныхэмкү, сабыйхэмкү.

зымы
и. А.
щытт
нкем
Ха-
нэ-
тьех.
тыы-
эрэ
лооф
узэу
чтыр
кэл
кылы
еща-
зум

шытт ныхэмки, сабыхэмки.

Сыд фэдизэу юофхэр дэгьюу зэхэцгэхэми, къэбзэнэйгэр щымылэмэ, зэклэри пкленч. Тыдэ ултъялэми, пстэуми атэу нэм кыыклидзэрэр зеклэ зэрэ-къэбзэлтэбээр ары: чыяяпэхэм арыт плэкорхэм атэлтыр зеклэ фыжыбз, мафэ къэс ахэм ары-тыр зеклэ атхякы, альэкы. Щагум удахьэми, чыигхэмэрэ къэгьягхээмэрэ дэгьюу зэра-дэлажьхээрэр пшэнэу угу кыы-дашаау тепльэ дахэ ял. Зеклэ шхъонтлабз. Къушхъельэ жын къабзэми сымаджхээмкэл мэ-хи синиха чын шигт.

гъонэу агъэклоным фэгъэзэгъэ цыф гумэкылэхэри мыш лутых. Джэгуклэ, зэнэкъокуу зэфэшъхяфхэр афызэхашхэс, ахэм къыдалытэ пкыышъольыр нахь псыхъэгъэнэир ыкы шэныгъэхэм ахэгъэхьогъэнэир. Стадион цыклоу ялэм сабыйхэр щызэрэгъэчэфхэу бэрэ плъэгүщт.

Мы 1930-ын анахьэу ынаалэ зытыригъэтихэрэм ашыц цыифхэм ягъешхэн. «Диетическая» зыфалорэм фэдэу, хэти кье-күштэрийн къыхихын ельэкты. Стырылсхэр зэфэшъхяфх, лым хэшшикыгъэхэри заулзуу зэтэутигъэх, «швед 1930-ын» салжухором татоо. Плъенээ

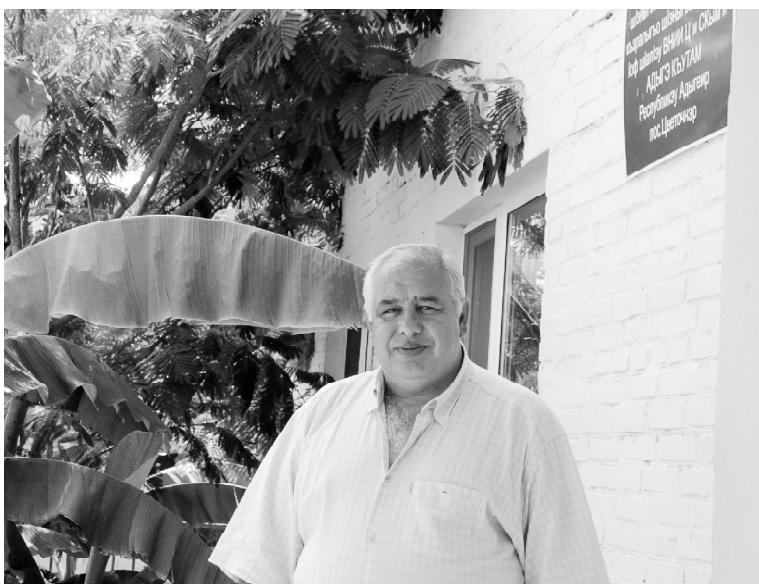
Бзыльфыгъэ заулпэмэ гущы-
Іэгъу сафэхъульъети, рэзэнгъэ
тхылъым зэрэдэтхагъэхэр къа-
lyагъ. Оренбург кынкыгъэ бзы-
льфыгъэ ныбжыкIэм мары
къысфиотагъэр: «Сипшашъэ
ильзэси 10 ыныбжь. Сабыир
къэхъу зэхъум, врачхэм яла-
жъеклэ фыккуягъэ илэ хъугъэ.
Аш къыхэкIэу илэгъухэм адис-
штрэп, сэкъатныгъэ ил. Мы
санаторием тыкъэсынным пае
гъогум мэфитlo тытеты. Ау
щытми, заулэрэ тыкъэкIуягъ,
джыри, Тхъэм ыIомэ, тыкъэклион
мурад тил. Сыда пIомэ мыш-
щылэжъэрэ врачхэр адэр тызэ-
оллагъэхэм анах гумэкылэх,
нэгушлох, гуфабэх. Ар пстэу-
ми, энэхүү пIалыгъэ



ТИЗЭДЭГУЩЫПЭГҮХЭР

Шаир зикласэу тихэгъэгу ис пчагъэмкэ Урысыем я 4-рэ чыпилэр зэрэдунаеу щыигь. Къералыгъо 30-м ехүурэм ар къащагъэкы. Ти Адыгэ Республики ахэм ашыц. Щай лъэпкыкэу «Адыгейский» зыфилорэр 2010-рэ ильэсэм Адыгейим илэ хүгъэ. Адыгэ щаир псэупилэр Цветочнэм ыкыбыкэ күшхэхэ лъапэхэм къащагъэкы. Щай плантациехэр хы шхьашом метрэ 400-кэ ашхъашырэ күшхъэтхыхэм ашыц.

Адыгэ щаир дэгъу, бэмэ агу рехы, іашу, цыфым ипсауныгъэ гъэптигъэнэмкэ шогъабэ хэль. Урысые Федерацием и Правительствэ научнэ организациехэмкэ и Агентствэ къэгъагъэхэмрэ субтропичесэ культурахэмрэ якъэгъэкынкэ и Урысые Къэралыгъо шэнгээ-ушэтыпэ институт и Адыгэ къутамэ ипащэу Пчыхэзкэ Эдуард Кимэ ыкъом бэмышлээ зыгдгъэлгэгэ. Тизэдэгүшыэгъу щай лъэпкыкэу «Адыгейский» зыфилорэм икъыхэхыкэ хүгъэм, щаим икъэгъэкын пыль тофыгъохэм, хэхъоныгъэу ашыхэрэм ташиныесыгь.



Адыгэ щаир цэргийн мэхъу

— 1967-рэ ильэсир ары Адыгейим щыэ къутамэр къызызэ-лахыгъагъэр, ау тичыгу апэу щаир къащагъэкынэу зыщирагъэжэгъагъэр 1938-рэ ильэсир ары, — къелуатэ Э. Пчыхакэм. — Хабзэм зэхицгэгъэгъэ архэгэдэгээ, щаир къызыцкын ыльзэйшт шольтырэу къыхыгъэхэм Адыгейири къахэфэгъагъ. Гектар 23-рэ хүрэе плантацие мыш щашгэгъагъ. Зэо ильэсжем язэрар къэктэгъагъ, ау щаир афэгъэкодыгъэп. Нэужым шэнгэгъэлэхжем Адыгейим бэрэ тоф щашларь, грузин щай лъэпкхэр къащагъэкынэ ашлонгъуагъ, ау къадэхъугъэп. — тичыгыц ахэм къякугъэп.

Аухыре лъэхъаным ильэс 20-рэ адыгэ щаим икъыхэхын тоф дэтшлэгъ, «Адыгейский» зыцэ щайцыр щыэ хүгъэ.

— Аш «Адыгэ щай» фаянснэу хэта зыгу къэкыгъэр, хэта цэр къыхэзхыгъэр?

— Щаим икъэгъэкынкэ ти-къэралыгъо цэрио щихуугъэхэм адигэ ліиту, «Дагомысчай» иагроном шхьэлэгэу Хахью Казбекрэ щаим икъэгъэкынэ пыль институтэу Шхачэ дэгтэм инаучнэ тофыши шхьаэу, мэкүмэш шэнгэгъэхэмкэ докторэу Тыу Мэджыдэрэ адигэ щаим икъыхэхынкэ яшгэгъэшо къытэгъыгь. Аш «Адыгейский» фэтыусынир игьюу сэ слын-тэгъагъ, калэхэм къыздыгъэштагъ.

— Грузин щай лъэпкхэм тичыгу къямыгъуагъэ, адигэ щаим сыд фэдэ лъэпкхэр лъапсэ фэхуугъэр?



— Китайм зэфэшхъафэу щай лъэпкыбэ къащагъэкы. Лъагэу күшхъэтхыхэм къащаугуоирэ щаеу «Кимун» зыцээр зэрэдунаеу анах щай дэгъоу щальтэ. Джары тэ щай лъэпкыкэ къыхэтхынэмкэ дгэфедагъэр.

— Эдуард, щаир къызыцкырэ чыпилэр Адыгейим илэр бэл, гектари 6 зэрэхүэр. Ахэм ахэжкугъэхъонэу гүхэльхэр шьуилагъэх, къылдэхъу гүхэльхэр шьуимурадхэр?

— Шайуц къэзьтырэ куандэхэм джыри гектари 6 ахэдэхъуагъ. Ау ахэр чыгукхээп. Щай куандэхэм къыхэтдэгъэшыжыгъэхэри, ахэдгээтисхажыгъэхэри ахэтых.

— Сыдэуштэу щай куандэр зыпк гүхжигъэу, щайуц къэзьмытыжырэр къыхэтдэгъэшыжын пльэцкыща?

— Мы тофымкэ инэу зишувэе къытэгъэкыгъэ бзыльфыгъу, ильэсийбэрэ Адыгейим щыэ къутамэр щай къэгъэкынэм дэлжээрэм испециалист 1938-рэ Категовам Анфисэ Илья ылхум сигуалэу ыцэ къесло сшоигыу.

Аш тоф ышэлжынтыгъэп, пенсием куагъэу щысыгь сэ тофшэнэир зесэгъажьем. А.И. Категовам фэдэу шэнгэгъэ куухэр щай къэгъэкынэм зиэ цыиф къэбготынэу зэрэшмытыр къызысалом, сельэуи, тофшланэм къылусцэжыгъагъ.

Сыригүсэу мэзэ заулэрэ плантациежхэр зытэгъэгъэ чыпилэр къызэлтигъуягъэх, нэриш-гуршишкэ къыхигъэшыжыгъирэ чыпилэр дгээнэфэжыгъагъ. Нэужым чыгум тьдэлэжъагъ, чыгъэшхэр хэтль-

хагъэх, етланэ мэкэ-маклэу щай тхээпэ цыкликхэр лъапсэхэм къадечыжхэхурагъэжъагъ...

— Шай куандэхэр шьор-шьору къэштэгъэкыха?

— Щаим чылапхээ къеты, итеплэкэ ар дэжьыем фэд. Чылэпхээ дэгүхэр къыхэтдэхъэш, питомникым ятэгъэхэш. Ильэситу зытешлэкэ, чыгум хэбгээтигъэхэмэ хүнхэу лъапсэхэм зыкъаалты. Апэрэ ильэсжем, къимэф лъэхъаным, ахэм альапсэхэр бгээфэнхэ фое, уафымысакымэ, чыгээштэхыгъэхэри ахэтих.

— Шай куандэр ильэс тхэлэшье псэура?

— Щаим икьюу удэлажьэмэ, ильэс мини, нахьби ыгээшэшүүт. Китайм джаш фэдэш чыгхэр итых.

Щаим ильэс 200 охууфэкэ шайуц къеты. Аш фэдэе плантациежхэр тэ тикъэралыгъокэтихэп. Ау зэпымыюу ильэс къес щаир угъоижынны пае куандэхэр ильэс 10 — 20 къес бгээжэжынхэ фое.

— Шьори аш фэдэ тофшэнхэр шьоргэцаклэх?

— Ары, щай куандэхэм якъутамэхэр зэкэ пытэупкыхэш, альапсэхэр тэгээссыг (чыгур аулжатэ), нэхжым тхэлээ цыкликхэр къыдэччыжхэхурагъажэх. Куандэхэр къэктэгъэхэмийнхээ. Сэ тоф зысшлээрм къыцгэжэхъагъу (ар ильэс 24-рэ хүгъэ) плантациежхэр тэо дгээжэжыгъэх.

— Адыгэ щаим ыуасэ зышо-лъапилэр маклэп. Ар къэбгээкынир къинэу зэрэшмытым зэу епхыгъэни фое.

— Сэ бэрэ ясэло, цыиф пистэуми ашлэнэу сираф щай куандэм шуагъэ къыхынны пае ильэс 8 узэрежэн фое. Зычыгу гектарыр бгээхъазырныш, щаир щыгъэтисхажыгъагъ, сомэ миллион 27-рэ теклиадэ. Аш нэмыкэу ильэсийм къыклоц эпшыллээн фое тофыгъохэм сомэ мини 150 — 200-р апэохъэ. Щай дэгъум осэ дэгъуи ил.

— Аш фэдиз мылькур зэгэуулгъошон, хэта шьуйлэштэгъуагъэр?

— Мыщ дэжьым цыфхэм агу къэгъэкыжы сшоигыу тэтиучреждение щайуц бэу къыгъэкыныш, федэ кыригъэшынэу зэрэшмытыр, тэ тинаучнэ тофшланэ шьору ѹорынхэр ыгъэцаклэхээ, щай лъэпк зэфэшхъафхэм ягиридхэр ыгъэфедэхээз, тичыопс къеклүйт щай къыгъотыныр, аш ехыллэшт фэлэ-фашлэхэр къыгъэнэфэнхэр ары. Арыш, наука ыльэнхыкъэ дгээцкээр тофым пэхуулашт ахьщэм нэмыкэу, щаир нахьбэу къэдгээри хэжуугъохэм ашыхагъэунэфыкыгь. Щаим ипчагъэкі, идэгъуягъэки джы-

къытупщымэ, тэ типлантациехэм ахэдгъэхъон тъэкышт. Джаш фэдэу республикири юфын къыхэлажъэмэ, адигэ щаир адигэ къуаем фэдэу Адыгейим ибрэнд (итамыгъэ, ыцэ рязыгъээрэ щай) хууц.

— Щайцым икъэуугъоин сидигъуа зышиуухыштыр, шьо шувиамалкэ тапэкэ сида шушишэн шуульэкыштыр?

— Хэкыпшэхэм тальхэу, тищкыгъэхээ техники, оборудованиери кызэлкэдгъахъэхэ штойгъу. Тэ амалэу тилемкэ, тъэкыштимкэ тиофхэр зэптигъафэх.

— Адыгэ щаир цейлонскэм нахь дэгъоу зылохэрэр щылэх, зэрэдунаеу анах щай дэгъоу щальтэрэ китайскэ лъэпкэу «Кимуным» рагапшэ. Ар шыыпкья, Эдуард?

— Щаим идэгъуугъэ тэрэп зыгъенэфырэр, зэнэкъоку инхэу ильэс къес тызыхэлжэхэрэм якомиссиехэм ахэт специалистхэр ары.

— Адыгэ щаир къэлабэмэ юкы къэралыгъомэ анэсигъэу къэбархэр зэхэтихэх. Сыдэуштэу ар зэптигъуягъфэра?

— Кызыэрэслуагъэу, тэ ахэм тыкёнэу, зээзгыныгъэхэр адэшшихэу амал тиэл. Тищай зыфэдэр нахьбэмкэ языгъашэр Урысыем зыгъэпсэфакло къэктэ туристхэр ары. Францием кыкыгъэ нэбгырэ 75-рэ бэмышлэу тхяклагъэ. Туристхэм щаир ашэфы, зыдашэ, нэмэйкы цыфхэм зыфэдэр арагаша.

— Адыгэим къыщыкырэ адыгэ щаим ыцэ чыжъеу 1948-рэ, аш идэгъуугъэ дэшьэ юкы тыхын медальхэмкэ зэнэзкъокушихэм ашыхагъэунэфыкыгь. Щаим ипчагъэкі, идэгъуягъэки джы-



кынэм, плантациехэм зядгээшүүтгэжүүнэм, промышленнэ лъапсэ тиэш щайуц дгээгүүнэм ыкы къыдэгъэкынэм алае хабзэм мыльку къытфитлүүтэш щытэп.

— Адыгэ щай лъэпкэу тиэхүгъэр нахьбэу къэбгээкынэм зэрэшмытым пае спонсорхэр ишыкыгъэх, ахэр къэгъо-тигъуаехэба?

— Бизнесэм пыхээгъэ ныбжыкэхэм яхьщ щай къэгъэкынэм къыхалхъанэу зыкыфэмыехэр аш икъэгъэкын ыкылэжыгъэ къытынэм ильэсбэрэ узэрежэштыр ары. Зыльтеуцогъэ цыфхэм ябизнеси хэхъоныгъэ дэгъухэр ешхэш, къегушуухэрэп. Ау зи тымышуу тишигээ, 1948-рэ ильэсийн эпшыллээн фое тофыгъохэм сомэ мини 150 — 200-р апэохъэ. Щай дэгъум осэ дэгъуи ил.

— Аш фэдиз мылькур зэгэуулгъошон, хэта шьуйлэштэгъуагъэр?

— Хабзэм шоюофхэу ахьщэм

ри хэжкугъэхъонэу амалхэр щылэх?

— Щылэх. Тичыопс изытэгээхъагъэу щай лъэпкырэ, уштэхынхэр тшыхээхэ, къыхэтхыгъэми, мафэхэр фэбашэхэу, пыр щаим фимыкьюу къыхэкы. А лъэнхыкъор дэдгээзжынэм алае хабзэм мыльку къытфитлүүтэш щытэп.

— Шууигуухэльхэр къыжъудэхъунхэр, шуулоофхэр къэкынхэр, шуулоофхэлэгъэхэм, щай лъэпкыкэми яфэшшэ уасэ къафашынэу шууфэтэло.

Дэгушыагъэр
ШАУАКЬО Аслынгуаш.

ОЛИМПИАДЭ ДЖЭГУНХЭР, ЕПЛЫКІХЭР



Я XXXI-рэ Олимпиадэ джэгунхэр Рио-де-Жанейро зэрэшыкIуагъэхэм, спортсменхэм ягъехъагъэхэм тапэ-кIи татегушыIэшт. Тизэфэхьысыжхэм къаходгъэшы-рэр тренерхэм, спортыр зышогъэшIэгъонхэм яеплы-кIэхэр, Іашхъэтетхэр зыхэлжъэрэ зэIукIэгъухэм къа-пкырыкIырэ гупшиисхэр арых.

Урысъем и Президентэу Владимира Путиным Олимпиадэ джэгунхэм дышье медальхэр къа-щидээхыгъэхэр Москва къыригъэблэгъэнэм ыпекIэ Урысъем гандболымкIэ ихэшыпкыгъэ бзыльфыгъэ командэ итренер шхъяаэу Евгений Трефиловым

телефонкIэ тыфытеугъ, тыфэг-шугъаэу. Урысъем гандболымкIэ иешlаклохэр Норвегием финал-ныкъом зыщитехлохэм, телефон-кIэ адигэ сэламэу къытфябгэхъигъэм, шүфес тхыгъэм ти-шпъашхэхэр ашыгъээзьеагъ, — къитиуагъ Евгений Трефиловын. — Тхыаегъэпсэух къит-кIэупчIэштыгъэхэр.

— **Мыекъонэ «АГУ-Адыифым» итренерэу Иофшагъэ. Адыгейм шукIэ ушашIэ.**

— Республикин ныбджэгъухэр щысиIэх. Парламентын идеуп-татэу Владимир Овчинниковым Краснодар сыйщидешIагъ, ашьэрэ-рэ еджапIээр къизэдэтухыгъ. «АГУ-Адыифым» итренерэу си-зэрэштыгъэр егъашы сцыгъу-шпэштэп. Джэнчэтэ Султлан си-ригъусэу тикомандэ Урысъем изэнэкъоку ящэнэрэ чыпIэр къыщидихыгъагъ. Мыекъуапэ иешlаклохэр Европэм и Кубок фэбанштыгъэх.

— **Рио-де-Жанейро ды-шьэ медалыр Урысъем къызэрэшихыгъэм сида анахъэу къихбэгъэшырэр.**

— Норвегиер дунаим, Олим-пиадэ джэгунхэм ячемпион. Франциер командэ лъэш. Ахэр къызэтинкынхэм фэшI тикоман-дэ зэгурьюо зэршэрэм мэхэ-

нэ ин илагъ. Спортсменкэ цэ-рыохэр тикомандэ хэмьтгэхэй бэмэ къытalo. Анахъэу сэ къы-хэзгъэшырэр зэкIэ тиешlаклохэр апекIэ зэрилтыштыгъэхэр, къэла-пчэм Iэгуаор дадзэн зэралэ-къытштыгъэр ары.

— **КъызэрэпIорэмкIэ, щы-нагъор къызыпкыры-къыштыр шузыдешIэрэ командахэм къашIэнэр къяхылъекIыштыгъ.**

— Тэрэз зыфапIорэр. Анна Вяжиревар, ашьшипхью Полина Кузнецовар, Влададелина Бор-ровниковар, Ирина Близновар къыхэсэгъэшч.

— **Евгений, ар дэгъу, ау зыкIэуухуумэн умылтэ-**

кIэу уапэкIэ бэрэ улы-къотэшьущтэн.

— Мэкэе IэтыгъэкIэ Евгений Тре-филовыр мэшчы.

— Нурубий, къызурэо къапло-мэ пшоигъю. Тихэшыпкыгъээ команда ухьумэн Iофшохэр дэг-гоо ыгъэцклахъэх. Анахъэу къа-хэзгъэшырэр Мыекъуапэ щыщ пшъашьэу Виктория Калинина-ары. Францием, Норвегием, фэ-шхъафхэм къашотхынным фэшI Викторие Iэпэлэсэнэгъэ ин къы-гэлэгъуагъ. Къэлапчъэр цыхэ-шэгъюо къызериухумэрэм ишуг-гъэкIэ тишпъашхэхэм гушонгъэ ахэльгъ, апекIэ илъыштыгъэх.

— **«Къэлэпчъиут дэгъур командахэм ызыныкъу» зылохэрэм адеогъашта?**

— Адесэгъаштэ, Викторие ти-гэштуагъ. Ильэс 27-рэ пшъашьэм ыныбжь, гандбол тапэкIи-ешиэнным фэшI чыпIешу ит.

— **ТизэдэгушыIэгъу зы-щытыхуыштым гэзет-еджэхэм сида къяно-пшоигъю?**

— Адыгейим спортсмен цэры-луабэ щангуя. Владимир Мак-симовын, Анна Кареевам, Инна Суслинам, Анна Игнатченкэм, Яна Усковам дунэе гандболым яхьышу хальхьагъ. Виктория Калинина нахьижхэм ягъогу рэкю. «АГУ-Адыифым» пшъэрэиль инхэр зыфишыгъыхэ зыхуукIэ, сэнаущыгъэ зыхэл спортынк-хэр хэкIыжыщхэп. Джэнчэтэ

Султлан ригъэжэгъэ Iофыр Адыг-им щылъагъэкIотэнэу сышуфе-льяло.

— **Евгений, джыри зы уп-чIэ къыостышт. Андрей Лавровыр Краснодар икомандэ ильэсбэрэ къэ-лэпчъиутэу щешIагъ, Урысъем ихэшыпкыгъ-гъэ команда, «Кубань» урятренер шхъяа. Адыг-им IэпыIэгъу шукIы-фэхъунэу егъэжьапIэхэр шушиIэба?**

— Ар упчIэ дэгъу. Республи-кэм тыкъэкIощт, зэхэшэн Iофы-гъохэм таплытшт. «АГУ-Адыи-фым» зыкIиIэтыжынныр зэдь-тиофеу сэлэйтэ. Цэй Аслынчэ-рые синыбджэгъухэм ашыщ, ар клубын ишч. ТызытегушиIэн фэе Iофыгъоу тиэр макIэп.

— **Шуигъэхъагъэхэм ахэ-жъугъэхъонэу шукIы-фэхъу?**

— Тхыаугъэпсэу.

Мыекъуапэ щытхыгъэ сурэ-тыв итхэр: Евгений Трефиловыр, Алексей Дорошенкэр, Цэй Аслынчэрый, Виталий Крохи-ныр; Олимпиадэм ичемпион хуугъэхэр.



ГАНДБОЛ

УплъэкIунхэм ямэхъан

«Динамо» Волгоград — «АГУ-Адыиф» Мыекъуапэ — 17:16. Шышхъэум и 25-м Астрахань щызэдешIагъэх.

ТелефонкIэ къатыгъ.

Астрахань хэкум игубернатор и Кубок къидэхыгъэнэм фэгэ-

хыгъэ эшIэгъухэр гандболымкIэ Астрахань щэклох. Мыекъонэ «АГУ-Адыифым» итренер шхъя-

иэу, Урысъем изаслуженнэ тре-нерэу Анатолий Скоробогатовым къызэрэтиуагъэмкIэ, командахэм 2016 — 2017-рэ ильэс ешиэгъум зыфагъэхъазыры. Тре-нерхэр спортсменкэхэм ялэп-лэсэнэгъэ зэрэхагъахъорэм лъэ-пльэх. «АГУ-Адыифым» текло-нгъээр къидимыхыгъэми, уху-мэн Iофыгъохэр тишпъашхэхэм

зэрагъэцклахъэхэм, апекIэ зэри-льштыгъэхэм узыгъэрэзэшт лъэ-ныкъохэр ахэольягъох.

«АГУ-Адыифым» тыгъуасэ «Звезда» Звенигород дешIагъ. Хэгъэгум изэнэкъоку Йоныгъо мазэм и 7-м аублэшт. «Ростов-Доным» тикомандэ Мыекъуапэ щыуукIэшт.

Нэклубгъор зыгъэхъазырыгъэр ЕМТЫЛЬ Нурубий.



Зэхэзыщагъэр ыкIи къыдэзы-гъэкIыр:

Адыгэ Республи-кэм лъэпкъ IoхэмкIэ, IэкIыб къэралхэм ашы-псэурэ тильэп-къэгъухэм адиряIэ зэпхынгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жыгъэм иамал-хэмкIэ и Комитет Адресыр: ур. Кре-стянскэр, 236

Редакциер зыдэшыIэр:

385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Первомайскэр, 197.

Телефонхэр:

приемнэр: 52-16-79, редактор шхъяаIэм иапэрэ гуадзэр: 52-49-44, редактор гуадзэр-пшъэдэкIыж зы-хыре секретарыр: 52-16-77. E-mail: adyvoice@mail.ru

Зышаушыхытвы-гъэр:

Урысые Федерацием хэутын IoхэмкIэ, телерадиокъэтын-хэмкIэ ыкIи зэллы-ИэсикIэ амалхэмкIэ и Министрствэ и Темир-Кавказ чыпIэ гъэоры-шIагI, зэраушыхы-тагъэ номерыр ПИ №ТУ23-00916

Зышаухаутырэр

ООО-у «Полиграф-ЮГ», 385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр, 268

ЗэКIэмкIи пчагъэр

4041

Индексхэр

52161

52162

Зак. 498

Хэутынм узшыкIэтхэнэу щыт уахтэр

Сыхатыр 18.00

ЗышыкIэтхэгъэхъ уахтэр

Сыхатыр 18.00

Редактор шхъяаIэр

Дэрбэ Т. И.

Редактор шхъяаIэм игуадзэр

МэшлIэкъо С. А.

ПшъэдэкIыж зыхыре секретарыр

Хъурмэ

Х. Х.

